

POSUDEK KONZULTANTKY

Jméno diplomanta/diplomantky:	Ondřej Kos
Téma práce:	Legalita extraterritoriálního posuzování žádostí o mezinárodní ochranu z pohledu mezinárodního práva
Rozsah práce:	240 855 znaků
Datum odevzdání práce:	prosinec 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor si zvolil téma, které hodnotím jako vysoce aktuální. Zabývá se zde australským systémem poskytování ochrany osobám, které přijíždějí do Austrálie hledat útočiště před rozličnými formami pronásledování na lodi. Austrálie před časem přistoupila k tomu, že řízení o udělení ochrany v těchto případech „externalizovala“, tedy na základě smluv je přenechala v rukou dalších zemí. Ilustrovala tím svou strategii „neposkytnout domov těm, kdo přicházejí do země na lodi“, ¹ kterou chtěla odradit příchozí od jejich cesty. Tento model je z hlediska uprchlického práva i práva lidských práv sporný, pohybuje se na hranici toho, co je po právu, a co je protiprávní – a některá související jednání Austrálie je možné kvalifikovat jako protiprávní (neomezená detence).

Uvedený model je vnímán některými státy jako hodný následování. V minulých dvou letech o něm uvažovaly, vedly debatu a postupně jej začaly v nějaké míře realizovat, resp. k němu alespoň připravovat právní ukotvení. Nejdále došly na této cestě Velká Británie a Dánsko, které začaly uzavírat memoranda s Rwandou. Soudy Velké Británie uvedený záměr svými rozhodnutím pozastavily, ale v budoucnu lze očekávat úsilí o pokračování jeho realizace. Navíc jde o způsob vypořádávání se s příchodem většího počtu osob hledajících ochranu, který se objevuje v diskusích v posledních více než dvaceti letech opakovaně. Je pravděpodobné, že se o něj či jeho variaci budou snažit i další státy.

Této problematice se v ČR zatím žádná samostatná práce nevěnovala. Diplomant tak vyplňuje mezeru ve zdrojích k tématu, které se diskutuje a bude nadále diskutovat.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma považuji za náročné. Tuto úvahu stavím na faktu, že ke zpracování tématu je nutno rozumět ve značném rozsahu nejen mezinárodnímu uprchlickému právu, ale i mezinárodnímu právu lidských práv, a tyto znalosti využít a stavět na nich zpracování předmětného tématu. Kromě primárních pramenů zde autor potřebuje nastudovat i zdroje sekundární.

Autor v práci pomíjí potřebu výzkumné otázky a zaměřuje se především na popis a analýzu určitého problému. Ona otázka zde ale v podstatě je, jakkoli není výslovně uvedena: sama práce ji má v názvu (je extraterritoriální posuzování žádostí o mezinárodní ochranu legální?) a svou strukturu okolo ní otáčí. Metodologicky se ve svém výzkumu opřel o deskripci a analýzu, což

¹ Srov. video australského státu „There is no way you will make Australia home“
<https://www.theguardian.com/world/video/2014/apr/11/140411nowayfromgaus> (otevřeno 5. 2. 2024).

je pro dané téma možná a adekvátní volba. Ve své práci využívá i dalších metod, možná ne zcela vědomě.

3. Formální a systematické členění práce

Práci autor člení adekvátně svému záměru, byť jsem při tomto čtení zvažovala možnost většího důrazu na evropskou regionální úpravu. Jinak je práce dobře napsaná, čtivou formou, ale s využitím odborného jazyka.

4. Vyjádření k práci

Autor zpracovává vybrané téma postupně. Nejprve se zabývá otázkami jurisdikce, poté otázkami non-refoulement v souvislosti se závazky států, které pro Austrálii provádějí řízení o udělení ochrany, a to především z hlediska jejich vázanosti lidskoprávními úmluvami a zabránění chain refoulement. Dále se obsáhle zaměřuje na právní postavení osob, které jsou předávány k řízení Austrálií. Zajímavá je pak kapitola o evropském regionu, kde se autor věnuje kompatibilitě případné evropské inspirace Austrálií. Jde o palčivou otázku budoucnosti, je dobře, že je zde načrtnuta alespoň v tomto rozsahu a věřím, že v práci bude i konkrétně v tomto směru pokračovat další výzkumník.

Práce je postavena jako mezinárodněprávní, a analyzuje především situaci v Austrálii, která extraterritoriální řízení v současnosti využívá. Evropa zatím s touto myšlenkou zachází opatrně, byť se jí zde dostává čím dál více prostoru. Jak Austrálie, tak Evropa uvažují o extraterritoriálním řízení patrně proto, že příchozí na jejich území zůstávají. V jiných státech světa státy řeší podobné situace jinými způsoby. Řízení nezřídka také svěřují do rukou někoho jiného, ale bývá to UNHCR jakožto orgán OSN chránící uprchlíky. Jedná se ale zároveň nezřídka o země, které nejsou vysněnými cílovými zeměmi, a jejich vnitřní vyrovnávání se s většími počty tak bývá charakterizováno jinými přístupy k uprchlíkům (např. jejich trvalé či dočasné ponechání na území apod.).

S autorem jsem komunikovala na začátku jeho psaní, viděla část napsané práce, pak autor odjel studovat právě do Austrálie. Tam z velké části práci i napsal, a mně se pak dostala do ruky až poslední verze, kterou autor zároveň odevzdal. Jsem ráda, že ještě proces pozastavil a dal mi možnost vyjádření se k ní; při dalších čteních ale vidím, jak je tento postup horší než ten, kdy se diplomová práce vytváří s možností průběžných konzultací. Přeci jen bychom možná v některých debatách mohli hovořit o tom, jak zacházet s metodologií v práci, jak si postavit sto procent určitého problému a z něj vybrat určitou část.

Obecně ale práci hodnotím jako pěknou. Vím také, že jde o výsledek autorových déleletých snah, a jeho několikaletého sledování problematiky uprchlictví. Jeho zaujetí pro téma chci také ocenit.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autor svůj vytyčený cíl práce splnil.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Toto kritérium neumím posoudit kvůli tomu, že vývoj přinesl takové možnosti umělé inteligence, že její případné zapojení neumím poznat. Nicméně z toho, jak znám diplomanta v průběhu let ze seminářů, a jak

	jsme komunikovali v první části tvorby diplomové práce, i po jejím odevzdání a vzetí zpět, mohu soudit, že on skutečně autorem textu je. Jeho práce byla ostatně až příliš samostatná, byť to v tomto kontextu nic nedokazuje.
Logická stavba práce	Práce má ve vztahu ke svému cíli logickou stavbu.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autor provedl analýzu možných zdrojů, byť neprovedl jejich kritické zhodnocení (a je otázkou, jak jsou prameny zaujaté pro pohled státu či uprchlíka – které nebývají vždy v souladu). V práci využívá zdroje místní i cizojazyčné, adekvátně cituje.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza provedená v části věnované Austrálii je hluboká, v části věnované Evropě méně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce považuji za adekvátní.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úprava práce je dobrá.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Navrhuji práci hodnotit jako „výbornou“.

Otázky:

Ráda bych autora požádala o zamyšlení nad tím, zda by jeho v práci zachycené úvahy mohlo ovlivnit právo EU.

V Praze dne 20. 3. 2024

Věra Honusková